

Obsah

Úvod.....	11
<i>I OBECNÉ OTÁZKY DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ</i>	<i>13</i>
1 SOCIÁLNÍ PRÁVA ČLOVĚKA A JEJICH ZAKOTVENÍ	15
1.1 ZÁKLADNÍ PRÁVA A SVOBODY ČLOVĚKA – OBECNÝ POJEM	16
1.2 HOSPODÁŘSKÁ, SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ PRÁVA	18
1.3 K ZÁRUKÁM SOCIÁLNÍCH PRÁV	19
1.4 MEZINÁRODNÍ ZAKOTVENÍ SOCIÁLNÍCH PRÁV	21
1.4.1 Všeobecná deklarace lidských práv	21
1.4.2 Mezinárodní pakty o lidských právech	23
1.4.3 Úmluvy a doporučení Mezinárodní organizace práce	25
1.4.4 Evropská sociální charta	28
1.4.5 Sociální charta Evropského společenství	33
2 SOCIÁLNÍ POLITIKA A SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	35
2.1 SOCIÁLNÍ POLITIKA	38
2.1.1 Základní principy sociální politiky	39
2.1.2 Činitele ovlivňující sociální politiku	42
2.1.3 Funkce a nástroje sociální politiky	45
2.2 SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ JAKO NÁSTROJ SOCIÁLNÍ POLITIKY	47

2.3	SOCIÁLNÍ POLITIKA V OBDOBÍ TRANSFORMACE NAŠÍ SPOLEČNOSTI	50
3	DŮCHODOVÉ SYSTÉMY	53
3.1	ZÁKLADNÍ VŠEOBECNÝ DŮCHODOVÝ SYSTÉM . .	54
3.1.1	Podoba základních všeobecných důchodových systémů v některých zemích	55
3.2	DOPLŇKOVÉ DŮCHODOVÉ SYSTÉMY	58
3.2.1	Dobrovolnost doplňkových důchodových systémů . .	60
3.2.2	Účel a cíle doplňkových důchodových systémů	60
3.2.3	Vztah doplňkových důchodových systémů k základnímu všeobecnému důchodovému systému	61
3.2.4	Vznik doplňkových důchodových systémů	62
3.2.5	Úloha státu v doplňkových důchodových systémech	63
3.2.6	Podoba doplňkových důchodových systémů v některých zemích	65
3.3	DŮCHODOVÉ SPOŘENÍ JAKO TŘETÍ PILÍŘ DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	68
3.4	STRUKTURA DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU V ČESKÉ REPUBLICE	69
4	ZÁKLADNÍ ZÁSADY PRÁVNÍ ÚPRAVY DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ	71
4.1	ZÁSADA VŠEOBECNOSTI DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	72
4.2	ZÁSADA SOCIÁLNÍ SOLIDARITY	76
4.3	ZÁSADA PARTICIPACE	78
4.4	ZÁSADA ROVNOSTI	80
4.5	ZÁSADY VNITŘNÍ VÝSTAVBY DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ	80
4.5.1	Zásada zásluhovosti	81
4.5.2	Zásada sociální potřebnosti	81
4.5.3	Zásada zabezpečení, garance a iniciace	82

4.5.4	Zásada kompenzace a společenské integrace	83
4.5.5	Zásada zachování nabytých práv	84
4.5.6	Zásada valorizace	84
4.5.7	Zásada odstraňování tvrdostí	85
5	FINANCOVÁNÍ DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ	87
5.1	METODA PRŮBĚŽNÉHO FINANCOVÁNÍ	89
5.2	METODA KAPITÁLOVÉHO FINANCOVÁNÍ	92
5.3	SROVNÁNÍ METOD FINANCOVÁNÍ DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ A ZMĚNY METOD FINANCOVÁNÍ	94
5.4	FINANCOVÁNÍ ČESKÉHO DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	95
6	EVROPSKÉ A MEZINÁRODNÍ ÚPRAVY SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	101
6.1	EVROPSKÁ UNIE A DŮCHODOVÝ SYSTÉM	101
6.1.1	Obecné otázky	101
6.1.2	Koordinace právních úprav	103
6.1.2.1	Aplikace právního řádu jediného státu	104
6.1.2.2	Rovné zacházení	105
6.1.2.3	Zachování práv během jejich nabývání	106
6.1.2.4	Zachování nabytých práv	106
6.1.3	Osobní rozsah koordinace právních úprav sociálního zabezpečení	107
6.1.4	Věcný rozsah koordinace právních úprav sociálního zabezpečení	109
6.1.5	Důchodový systém	111
6.1.6	Ochrana doplňkových důchodových systémů	115
6.2	KOMUNITÁRNÍ PRÁVO V OBLASTI SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ A ČESKÁ REPUBLIKA	116
6.3	JINÉ EVROPSKÉ ÚPRAVY DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ	120
6.3.1	Evropský zákoník sociálního zabezpečení	121

6.3.2	Evropská úmluva o sociálním zabezpečení	122
6.4	ÚPRAVY DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ V RÁMCI MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PRÁCE	122
II ČESKÝ DŮCHODOVÝ SYSTÉM		125
7	DŮCHODOVÝ SYSTÉM V ČESKÉ REPUBLICE.....	127
7.1	ZÁKLADNÍ DŮCHODOVÝ SYSTÉM	128
7.1.1	Právní úprava základního důchodového systému	132
7.1.2	Osobní rozsah základního důchodového systému	134
1.1.2.1	Povinná účast v základním důchodovém systému	135
1.1.2.2	Dobrovolná účast v základním důchodovém systému	140
7.1.3	Věcný rozsah základního důchodového systému	142
7.2	SOCIÁLNÍ UDÁLOSTI V ZÁKLADNÍM DŮCHODOVÉM SYSTÉMU	143
7.2.1	Starobní věk jako sociální událost	147
7.2.2	Invalidita jako sociální událost	151
7.2.3	Ztráta živitele jako sociální událost	154
8	DŮCHODOVÉ PRÁVNÍ VZTAHY.....	157
8.1	DRUHY DŮCHODOVÝCH PRÁVNÍCH VZTAHŮ	160
8.2	SUBJEKTY DŮCHODOVÝCH PRÁVNÍCH VZTAHŮ	162
8.2.1	Pojištěnec jako subjekt důchodových právních vztahů	164
8.2.2	Orgány státní správy jako subjekty důchodových právních vztahů	169
8.2.3	Zaměstnavatel jako subjekt důchodových právních vztahů	172
8.3	OBSAH DŮCHODOVÝCH PRÁVNÍCH VZTAHŮ	173

8.4	VZNIK, ZMĚNA A ZÁNİK DŮCHODOVÝCH PRÁVNÍCH VZTAHŮ	174
8.4.1	Vznik důchodových právních vztahů	174
8.4.2	Změna důchodových právních vztahů	176
8.4.3	Zánik důchodových právních vztahů	177
9	DŮCHODOVÉ PŘIPOJIŠTĚNÍ	179
9.1	OBECNÁ CHARAKTERISTIKA DŮCHODOVÉHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	179
9.2	PRÁVNÍ OTÁZKY DŮCHODOVÉHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	182
9.2.1	Subjekty důchodového připojištění	183
3.2.1.1	Penzijní fond	184
3.2.1.2	Občan jako účastník	186
9.2.2	Vznik a zánik důchodového připojištění	188
9.2.3	Věcný rozsah důchodového připojištění	192
9.2.4	Finanční zajištění důchodového připojištění	194
9.3	NĚKTERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY DŮCHODOVÉHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	196
	Závěr	199
	Seznam literatury	205